

svojih tovaršev dergnil, če bo ukazano; jo brizgljal ali kliširal, mazila vribal i. t. d. Zraven tega pa bo tudi natanjko vsaki dan zapisoval, kakó ji je bilo, ali je bolezin odlegla, ali se pohujšala, kakšne zdravila so se ji dale i. t. d.“

„Tudi v šoli si bo vsaki učenik eniga učenca izvolil, ki mu bo vse pripravil in pospravil, kar bo treba.“

„V ta poslednji namen bojo mógli posebno tisti učenci pripravljeni biti, ki imajo v hiši stanovanje brez plačila.“

„Bukvarnica, ki se bo napravila, in shramba šolskih pripomočkov, boste učencam po odločenim redu odperte.“

„Na koncu polleta bo za kovače, na koncu celiga leta pa za učence zdravniške šole izprašanje ali eksamen.“

„Poslednjič moram še opomniti, de od vsaciga učenca spodobniga in lepiga zadržanja v šoli in zunej šole pričakujemo, in de bomo to na tanjko terjali. Vašim staršem ali oskerbnikam smo to obljubili, in obljubo bomo spolnili. Če se bo tedaj od kteriga kej slabiga ali napčniga zvedilo, ga bomo pervikrat prijazno podučili, — drugikrat ojestro posvarili, — tretjikrat pa mu bomo brez milosti slovó dali.“

„Natanjčna pokoršina se mora učeniku v kovačnici in vsim učencam skazati.“

„Kér ta šola ni kakor kaka druga šola, kjer se učenci dostikrat le po sili učé, zamoremo od Vas, dragi učenci! prav pridniga učenja pričakovati, kér iz tega, kar se boste tukej naučili, si boste čez 10 mescev že petice kovali. Vsaka ura pridnosti se vam bo splačala — bolj ali manj, kakor kane.“

„In s tem vošilam, s tem zaupanjem Vas — kot perve učence te nove šole — serčno pozdravim; jutri pa bomo z Bogam svoje délo začeli!“ —

Po tem nagovoru so gosp. predsednik Terpine še enkrat besedo poprijeli, so še enkrat učence k pridnimu učenju spodbodli, in se pričijočim gospodam zahvalili za čast, de so prišli k pervimu začetku šole. Gospodje so potem ogledali vse poslopja nove šole, in svoje dopadajenje nad vsimi napravami očitno na znanje dali.

Takó je bil začetek te šole spodobno praznovan, ktera bo Krajnski deželi, pa tudi sosednim slovenskim deželam velika dobrota. *)

Delitev častnih daril v Ljubljanski risarski šoli obertniške družbe.

V nedeljo 20. dan t. m. so bile v nedeljski risarski šoli, ktero je Krajnska obertniška družba napravila in v kateri gosp. Joahim Oblak rokodelske učence in podmojstre (Gesellen) s prav velikim pridam mnogoverstniga risanja učí, nar pridnišim učencam častne darila s primerno slovesnostjo podeljene, pri kateri je bilo več udov te koristne družbe pričijočih, ktere učencam učenje, popir in risarsko orodje brez vsiga plačila dajejo. Predsednik te družbe, naš čast. g. Terpine so pozdravili pred delitvijo daril in po delitvi zbrane učence slovenskiga in nemškiga rodú s prav prijaznim govorom v slovenskim in nemškim jeziku, so pohvalili nar pridniši, in spodbodli vse k pridnimu učenju, naj bojo zidarji, tesarji, mizarji, ključarji, lončarji, pasarji (girtlarji) ali kakiga družiga rokodelstva: vsakimu rokodelcu je risanje potrebno, kér v risanju se vadi vsak rokodelc potrebnih razmér, ličnih podob, natanjčnosti v vsakim delu i. t. d. Rokodelc, ki risati ne zna, ne more nikdar prav umeten mojster biti. Posebno pa zdej — so rekli gosp. predsednik — kér imamo

železno cesto v deželi, ktera potrebuje toliko umetnih delavcov, de nam ne bojo ptuji zaslužka preč jemali, in de se ne bojo izdelki iz tujih dežel v našo deželo vozili, ampak de si domače roke prihranijo zaslužek in dobiček. Po tem nagovoru so razdelili darila.

Zavolj posebno dobriga linirskiga risanja so dobili darila:

1. Vadlau Edvard, zidarski učenc iz Ljubljane, 2 tolarja. 2) Lampič Anton, tesarski podmojster iz Ljubljane, 1 tolar. 3) Židanik Gašper, mizarški podmojster iz Ipave, 1 tolar. — Za temi so se nar bolj skazali in so bili očitno pohvaljeni: Večaj Janez, mizarški podmojster iz Oblok, Dušak Albert, tesarski podmojster iz Kadračič na Českim, Hlebič Jernej, zidarski učenc iz Ljubljane.

Zavolj posebno dobriga obnašanja v prosto-ročnim risanju so dobili darila:

1) Podkrajšek France, pasarski učenc iz Ljubljane, 2 tolarja. 2) Trepenček Janez, lončarski podmojster iz Knezopolja na Štajarskim, 1 tolar. 3) Vollheim Jožef, ključarski učenc iz Kölna na Rajnu, 1 tolar. — Za temi so bili očitno pohvaljeni: Sokol Jožef, kolarski učenc iz Trojovic na Českim, Wesley Jožef, tesarski učenc iz Ljubljane, Kafka Albert, mizarški podmojster iz Velke Lipe na Českim, in Bruner France, mizarški podmojster iz Temešvara na Madžarskim.

Vsi drugi učenci te šole so bili prijazno opomnjeni, de naj si te počastene učence v izgled vzamejo, de bojo tudi oni prihodnje léto pohvaljeni in z darili počasteni.

Potem so bili risarski izdelki učencov ogledovani in pričijoči gospodje so bili prav zadovoljeni z njimi. V vsim skupej je preteklo léto 61 učencov to šolo obiskovalo in podučenje dobilo. Častiti udje te domorodne družbe iz tega očitno vidijo, de njih létni doneski so dobro obernjeni v prid domačiga obertništva, in de njih darovi na oltar domovine niso zaverženi. De bi pač še več rodoljubov k ti družbi pristopilo, ktera ima v bukvah in podobah že lep zaklad!

Smolíko konj ozdravljati.

Smolíka (Drüse), kakor smo v poslednjim listu lanjskih Novíc povedali, je otekljina tistih bezgavk, ki med rogovilama čelustne kostiležé. Te bezgavke si pa mislite v zdravim stanu kakor shrambice, v ktere vse skupej priteče, kar serkalice iz nosa, iz sapnika, iz kože poserkajo. Kader je konj zbolel, de mu z nosnic teče, de ima kevžeh i. t. d. takrat pa poserkajo imenovane serkalice toliko bolne žleze in druge napčne sokrovce, in jo pripeljejo v medčelustne bezgavke, de te zbolé in se vnamejo. Zatorej otekó, so vroče in boleče.

Kdor ta popis zapopade, ima tudi pravi zapopadek smolíke.

Smolíka je tedej bolezin, ki ima svoj sedež na dveh krajih: pervôtna ali izvorna bolezin je v nosnicah, — naslednja bolezin pa, ki iz perve izvira, je v medčelustnih bezgavkah.

Smolíka je dalje bolezin, ki je dvojne lastnosti: ena smolíka se imenuje nedolžna smolíka (gutartige Drüse), druga pa kužna smolíka (verdächtige ansteckende Drüse). Kér se večkrat v začetku nedolžna smolíka sčasama premení v kužno smolíko, in se ta prestop iz ene bolezní v drugo ne zgodi vselej mahoma in hitro, tedej razločijo zdravniki še tretjo sorto smolíke, ktero nevarno (bedenkliche Drüse) imenujejo, kér se je bati, de bi kužna smolíka iz nje ne postala.

Kdor hoče tedaj smolíko prav ozdravljati, mora te 3 sorte

*) Iména učencov bomo drugikrat na znanje dali. Vred.

3 sorte smolik poznati; če ne, ne bo smolikoviga konja razločil od smerkoviga (rotziges Pferd), in taka nevednost zna dostikrat silno hude nasledke imeti. Pa tudi med smoliko in smoliko ne bo vedil razločka narediti, in bo takó kužno smoliko zatrosil med druge konje, ki jo nalezejo.

(Konec sledí.)

Kakó bolnike obiskati.

Bolnika obiskati je dobro delo. Preden pa k njemu stopiš, se odahni. Če si potèn, se ohladi, če si merzel, se ogrej. Pervo je potrebno, de se te nalezljiva bolezin ne prime, — drugo, de bolnika ne prehladiš. Ne prestraši se ga, ne derži se, kakor de bi mu hitro smért oznanil; prijazno ga pobaraj, kakó mu je? Ima nalezljivo bolezin, ne vsedi se mu preblizo — ne v njegovo sapo, ampak k zglavju takó, do v znožje gledaš. Bolnika, ki je na persih bolán, ne izprašuj predolgo; veliko govoriti, mu škodje. Predolgo se pri bolniku ne mudi, de mu boš le za kratek čas, obljubi mu raj, ga večkrat obiskati. Preveč ljudi v sôbo ni dobro na enkrat iti; sopúh prevelik je škodljiv. Priporoči njegovi družini, de zrak v hiši večkrat poboljša, ali de se vsaki dan enmalo oknjo ali vrata odpró, pa takó, de bolnika sapa naravnost ne zadene, — ali de se na razbeljeno železo nekoliko jesiha vlije in ž njim sôba (cimer) pokadí, — ali de se v kuhnji nekoliko brinoviga lésa zažgè, in kader brez dima lepó gori, ž njim v sôbo gré, de oginj škodljiv zrak posmodí. To naj se stori vsaki dan enkrat. Čist zrak v sôbi bolnika je eno nar boljših zdravil. Škoda, de ga ljudje takó malo porajtajo! Ne le pri bolnikih, tudi pri zdravih bi se imel vsaki dan pozimi sôbni zrak takó čistiti. Nikar naj se prehudo ne kuri.

(Po Blaž. in Než.)

Ne verjemite sleparjem in sleparicam!

Slišali smo, de se že več časa neka mlada ženska po deželi klati in ubogajme prosi z lažjó, de je v Krašnji po ognji ob vse prišla. Kér nismo od ognja v Krašnji nič slišali, je ta babéla sléparica, kakor se jih več po deželi okoli klati. Naj bi vsak gospodar v bratovšnjo sv. Florijana (asekuracijo) se zapisal, in potem vsaciga taciga berača brez milosti spodil. Le to zamore zanikernike prisiliti, de se z nekterimi krajcarji na léto obvarjejo hude revšine po ognji.

Skythæ, Skuti, Skutje, ali Skutniki, in Skythia, Skutje, Skutija, Skutsko ali Skutno.

Spisal Poženčan.

Lepa hvala vsim gospodam, kí so nam pomen besede „skutnik“ razložili. Po njih razlagi dalje od Skutja govorim.

Greki in za njimi Rimljani so neznane severne ljudstva Skythæ ali Scythæ, in njih dežele Skythia imenovali. Čerka *y* ali gerško *v* se je pogosto kot naš *u* zgovarjala. Neko primorsko mesto v severni Makedonii ali v današnjim Arbanasi piše Strabon Βυλλίς, Ptolemej Bullis; Plini Bullidensis Colonia; Ciceron je bil iz tege imena napravil prilog Bulliensis. Κυπρος kaže svoj *u* latinskim cuprum in v nemškem Kupfer. Loryma, mestice v Karii, od kteriga Tit Livi govori, je pri Melu Larumna imenovano. Možá, od kteriga ima na Italijanskim Capua imé, so Capys

pisali, in se vé de Kapus zgovarjali. Tacih razgledov bi se lahko silno veliko napisalo. Kar so Greki Σκυθης ali Latini Scythes, Scythia pisali, so zgovarjali Skutes Skuta. Ako pregiblivo končnico *es* ali *a* opustimo, dobimo Skut, kar je prebivavca Skutske dežele ali pa še morebiti to deželo samo pomenilo, kér je bila skut ali rep dalje naprej od znaniga sveta. To nas pa ne sme zapeljati, de bi mislili: Skutje ali Skutniki so bili vsi slovanskiga naroda; ampak iz tega se le to vidi, de so njih bližnji sosedje Slovani bili, kteri so svojim mejačam slovansko imé dali, kakor so ob Pontu stanujoči Greki svojim sosedam, kteri so polje obdelovali, Γητης rekli, ali kakor Slavjani Teutonam ali Tajčarjem dajemo slovansko imé „Nemci“ brez de bi oni zató Slovani bili. Kér je bila Skutia Grekam odročna in neznana, so jo takó imenovali, kakor so jo ad slovanskih bliže stanujočih sosedov imenovati slišali, in za njimi so Rimljani ravno to imé rabili. Enako Slovani dan današnji za Nemci imenujemo Niederlande, Holand, Norwegen i. t. d.

Ktere ljudstva so pa med Greki in Skuti stanovali? Traki, Ilirci, Muži, Davci ali Daki, Bistrani, ti so Skutam in Skutii imé bili dali. Morebiti še kako drugo priložnost najdem, od téh kaj več povedati; tukaj samo od Skutov in od Skutije kaj več rečem.

Skutija je bila dvoja, azijatska in evropejska. Azijatska Skutija je bila spet dvoja: Skutija unkraj Zimava, in Skutija takraj Zimava (Imaus). Od Imava ali Zimava pravi Plini (lib. 6.) „Imaus accolarum lingua nivosus dicitur“, to je, „Zimav se po besedi ondotnih bivavcov snežen ali snežnik imenuje. Kaj se pa „hima“ ali „zima“ pravi, Slovani vémo.

(Dalje sledí.)

Novičar iz Ljubljane.

Danes teden ob 10. uri dopoldne je podal naš deželni poglavár grof Korinsky patru Benvenuto častno zlato svetinjo, ktero so mu Cesar za njegove zasluge podelili. Izbana mestne hiše je bila takó polna ljudi vsih stanov, de se je vse térlo; vsak je hotel pričijoč biti slovesnosti ljubljeniga patra, po kteriga so sami knezoškof s kočijo šli in ga po dokončani slovestnosti spet domú spremili. Zbrani so bili tudi njegovi tovarši iz frančiškanskiga samostana, veliko družih duhovnov, in kardelo oficirjev v praznični obleki. V krasnim nagovoru, ki je serca vsih pričijočih živo ganil, je razložil deželni poglavár mnogoverstne zasluge poslavljeniga patra, in ga potem ovenčal s svetinjo. Zdej poprime Benvenuto besedo, se zahvali za veliko čast, ki se je njemu in po njem tudi celimu samostanu zgodila, in réče, de mu je to počastenje le spomín dopolnjenih dolžnost, ki ga bo vse njegove žive dni opominjal, v blagor človeštva neutrudljivo delati. Ko s temi besedami svoj govor sklene, mu je zadonélo od vsih strani trikrat ponovljeni klic „živijo“. De bi pač zasluženi gospod veliko veliko lét zdrav in vesel v naši sredi vžival spomín tega dneva! Kolikor je nam znano, je gosp. pater Benvenuto prvi, ki je v samostanu Krajnskih Frančiškanov tako počastenje prejel. — Légar v Ljubljani še zmiraj ni prejenjal; umerl je unidan častí vredni Št. Jakobški kaplan gosp. Pegam; še poprej spoštovani e. k. stotnik Schwarzenberg, kí je tudi v svojim poklicu to bolezin nalezal. — Z veseljem smo zvedili, de je naš deželni poglavár na vojno ministerstvo na Dunaj po zdravnike za vojaško bolnišnico pisal, kér mestni zdravniki niso v stanu vsimu zadostiti. — V saboto je obiskal deželni poglavár Ljubljanski muzeum in staniše zgodovinske družbe; in

drugič zato, de bravci iz tega naznanila zvedó poterjenje vsiga tega, kar sim jez pisal, namreč, de je pravično, in de mu zato ni treba pod klobukam ravnati, ampak de razodene vse, kar se opravlja, de se mu tedej, ker le želi po pravici ravnati, ni treba očitnosti bati. Pravica je Bogu in ljudem ljuba; zato se ne sme, kdor pravico in resnico govori, po kotih potikovati, ampak ljudstvu odkritoserčno povedati, de bode po nji razsvitljeno in oprosteno.

Če pa v komisijnih razglasih berete, postavim: „v ti seji se je tudi posvetvalo: ali bi deželna komisija že zdaj v presojevanje vzela in določila: kakošne davšine bi se še zraven v §. 5 ministerskiga ukaza omenjenih za brez vsiga odškodovanja odpravljene spoznale“ i. t. d. boste morebiti rekli: kaj nam to pomaga? to nam le misli obudi, pa nas nič ne podučí. —

Pri tem morate pomisliti, de predsedništvo ne more dolžnosti na se vzeti, vam vse s perstam pokazati; zakaj ono se mora le postave držati, nje razjasnjenje pa vsakimu brihtnemu človeku prepustiti. Krajnci niso sicer zabitih glav, in marsikteri kmet jo že sam dobro pretuhta, kader je treba mošnja odpréti. Zató bi utegnil marsikdo clo misliti, de se boste že sami zbrihtali brez poduka in natanjčniga razjasnjenja; — ali meni se vender le urbarske in desetinske zaveze tako zavozlane zdé, de je k temu treba več vediti, kakor hruške péči, če se hočejo po pravici odvozlati. Zató tedaj mislim, de natanjčno razjasnjenje ne bo nepotrebno.

Deželna komisija je pa že toliko opravil dokončala, de se mi težko zdi, kje de bi začel; ali bi bilo potreba popred pisati od pasjiga ali od nedolžniga ovsa, ali od pišet ali jaje? Nar boljši je, če je začetek vesel; zatorej bom jel od tega pisati, kar vas nar bolj veseli, namreč, od tistih davšin, za ktere ne bo treba nič plačati.

Nekdanji podložni kmetje so večidel želeli, de bi nič ne plačali za urbarske in desetinske davšine, — grajšaki pa so sploh terjali, de bi za vse plačila dobili, kar so do leta 1848 vživali; — kaj je bilo tedaj storiti, de bi bilo vsim prav? To je prevdaril naš častivredni Dr. Kaučič, in jo je po sredi zavel, ker je v deržavnim zboru na Dunaji pri zadnjim posvetovanju zastran zemljišne odveze 4. §. v postavo vrinil, ki se glasi: „za nektere davšine naj se primerno odškodovanje da, za nektere pa ne. — Tega določila se je tudi ministerstvo držalo, ko je v ukazu od 12. septembra 1849 v §. 5. izreklo:

„Brez odškodovanja so odpravljene in nehajo:

- a) vsaktere odrajtvila in davšine gostačev;
- b) vodni činži in tlaka za ribštvo, samotista ne, ki se na lastnih zemljiših tistih opravlja, kateri pravico imajo do ribštva, in ktera je za tako poterjena (rektificirana) ali pozneje za povračilo pogojena;
- c) vsako povišanje činža, ki se je prigodilo zastran razdelitve podložnih zemljiš;
- d) vse pravice gruntnih gospósk zastran predkupovanja, vstopa ali preddobitve, vernivniga pripada, in kupa (kavfertne pravice) brez vsiga razložka, naj si bodo pod kakoršnim koli iménam.
- e) vse iz obstoja nekdanjih deželskih sodnih gospósk izvirajoče odrajtvila v denarji, blagu in delih, kakor tlaka, ovès ali jeziki za deželsko sodno gospósko, kancelijski ovès i. t. d.

kaže, kjer je gosp. Einspieler s spodobno besedo v Celjovškim časopisu ondašnje komisijo vprašal: zakaj de razglasuje svoje oznanila i. t. d. le v nemškem jeziku, in ne tudi za slovenske prebivavce v slovenskim? in je mogel zavolj tega pravičniga vprašanja od več strani toliko zopernosti prenesti! Vsih tacih razpertij bi ne bilo nikjer treba, ako bi se vradniki v vsim po postavah vstave zvesto ravnali. De bi vradniki vunder nikdar ne pozabili, de si ljudstva ne bojo pustile dodeljenih vstavnih pravic kratiti! Ali je to takó teško zapopasti? Vred.

f) vsi činži ali obresti in odrajtvila, ktere so gruntne gospóske za od njih nekdej oskerbovane sodne in politične opravila dobivale, namreč: sodnijska tlaka za sodniške poslopja, denar za gospóskno varstvo, za ogenj, za čuvaja i. t. d.

g) gospóskini preselitni denar in mertvašina, mertvarška pravica, mertvaška glava in druge take odrajtvila raznih imén.

V §. 7. govori imenovani ukaz, de nehajo tudi brez plačila:

h) lovske tlake in druge odrajtvila za lovske namene, kakor pasji ovès, reja in kerma (futranje) lovskih psov i. t. d.

Od teh odrajtvil bomo od vsakiga posebej prihodnjič govorili.

Ambrož.

Smolíko konj ozdravljati.

(Konec.)

Nedolžna smolíka (gutartige Drüse) je vselej prisadna smolíka. Ta prisad boš najdel v nosnicah in v medčelustnih bezgavkah. Notrajna koža nosnic je tedej čez in čez bolj rudeča, gorka, enmalo otekla, zató je konju nos enmalo zamašen, de težji sope; teče mu iz nosnic bolj ali menj gosta, bela ali rumenkasta žleza brez smradú in brez de bi nosnici vglodala. — Medčelustne bezgavke so prisadno otekle, gorke, boleče. Nedolžna smolíka terpi 2, k večimu 3 ali 4 tedne.

Poglavno zdravilo nedolžne smolíke je gorkota. Bolni konj naj se tedaj s slamo po celim truplu dobro oriba, z gorko oddejo pokrije, naj v gorki štali stoji, premerzla pijača naj se mu ne daje. De se prisad v nosnicah potolaži in de se žleza iz nosnic loše izteka, napravi mu vsaki dan dvakrat pod nosnice ječmenov sopár, kakor smo v 1. listu letašnjih Novic za kevžeh svét dali. — Otekle medčelustne bezgavke pa namaži s kakoršno koli mastjó in ovij jih s kakšno kožuhovno ali s žakljíckam, ki je s predivam nabašan. To mazilo in gorkota jih omeči, de se otekljina zgubi ali pa gnojiti začne, kar je tudi prav. Dobro je tudi neko posebno mazilo za smolíke, ki obstoji iz polovice mazila živiga srebra (graue Quecksilbersalbe 2 Loth) in iz polovice terpentinoviga olja (Terpentinöl 2 Loth). Tega mazila se vriba vsaki dan nekoliko v smolíko. Če je smolíka mehka postala, se predere, ali naj se z nožem prereže, pa to le takrat, kader je smolíka čez in čez mehka. Ko se je smolíka prederla, naj se vtakne majhin osvalk čistiga prediva v prederto luknjo, de se gnoj popolnoma izteče.

Druzih ozdravil ne potrebuje nedolžna smolíka. Notrajne zdravila naj se konjule takrat dajo, kader je s smolíko tudi kevžeh sklenjen, in takrat naj se daje konju tista štupa, ktero smo tudi v 1. listu (stran 3.) svetovali.

Če pa smolíka čez 4 tedne terpi, ima že podobo nevarne smolíke (bedenkliche Drüse); taciga konja postavi preč od družih konj, ker se je bati, de je ne nalezejo. Taki konji z nevarno smolíko nimajo več praviga prisada v nosnicah; koža nosnic je blede, žleza je scer bela ali rumenkasta, pa ni enako gosta in večkrat kožo pod nosnicama vgloda. Take nosnice kadi s kolofonijo ali s tisto smolo, s ktero se strune gosel mažejo, enkrat na dan. Za znotranjo zdravilo pa daj konju vsak dan pol lota siroviga antimona (rohen Antimon), 1 lot kalmeža in 1 lot terpentinoviga olja, skupej zmešano. Večkrat mu v nosnici poglej, in če turove zagledaš, je to znamnje, de je konj smerkov — za to bolezin pa ni zdravila.

Poprašaj za svét zvedeniga zdravnika, de ti bo povedal, kaj de je s takim konjem storiti. Po postavi

se morajo taki konji, ki so smerkovi spoznani, konjederu dati, de jih pokončá, ker so scer v stanu to bolezin tako razširiti, de več konj v eni vasi, ali kamor koli drugam pride, okuži.

V domorodnih zadevah.

Gosp. Leopold Kordeš, bivši vrednik nemškiga Ljublj. časopisa, je pred nekimi dnevi v ravno tistim časopisu imenitno reč za povzdigo in omiko našiga domačiga jezika sprožil, namreč: de bi se v Ljubljani slovensko gledišče (teater) s stanovitnimi igravci vstanovilo, kateri bi včasih, posebno poleti, tudi v druge krajske mesta in tudi na Štajarsko, Goriško, Teržaško itd. igrat šli. Vsi narodi avstrijskiga cesarstva imajo gledišča v svojim jeziku, zakaj bi ga Slovenci ne imeli? De je poželjenje po igrah v domačim jeziku že staro, nam kaže „Županova Micka“, „Matiček se ženi“, v kterih so imenitni gospodje in gospé, kakor naš slavni Linhart, grof France Hohenwart, Dr. Pilar in več družih že v letu 1792 igrali. Gotovo ni močnejši podpore domorodniga duha in omike jezika, kakor so gledišne igre, — to nam spričuje zgodovina vsih narodov. De pa gledišne igre, ki od te strani velik dobiček narodski omiki prinesó, od druge strani ljudstvu ne škodjejo in lepiga zadržanja ne žalijo, je pa pri gledišnih igrah zvesto na to gledati, de se le take igre igrajo, ki nimajo nič pohujšljiviga v sebi, kar se posebno pri Slovencih ne sme nikoli v nemar pustiti, ker slovenski narod je večidel čistiga in pobožniga duha. De se pa dajo slovenske igre za gledišče tako napraviti, de ne žalijo nobeniga pošteniga človeka, spričujejo sosebno tiste igre, ki jih je dosihmal slovensko društvo v Ljubljani igrati dalo.

Ker tudi g. Kordeš to potrebo v svojim naznanilu spozná, se sme pričakovati, de bo njegovo povabilo od vsih omikanih rodoljubov z velikim veseljem sprejeto.

Misel je gotovo lepa, prav v domorodnim duhu, — ali izpeljanje ne bo brez težav. Gledišče mora dobro biti, če se hoče obdržati, — scer je boljši, de se nič ne začne.

Kdor hoče začetik te naprave podpirati, naj se vdeleži z eno ali več akcij, ena akcija velja 10 gld. Če se 100 akcij spečá, misli gosp. Kordeš, de bi bila šuma dovelj za začetek. Nam se ta znesek veliko premajhin zdi. Vsaki, ki ima eno ali več akcij, je deležnik gledišniga kapitala. Rodoljub, mislimo, ne bo na dobiček gledal, če se le dobra in stanovitna reč na noge spravi.

Gosp. Kordeš ali gosp. Babnik prejemata podpise za imenovane akcije; denar se pozneje vloží. — Prav željni smo dalje zvediti, kakó se bo ta reč naredila; zvedili bi pa tudi radi natanjčniji načert (plan) cele naprave. Deležnikov potem gotovo ne bo manjkalo, ne le na Krajskim, temuč tudi v bližnjih slovenskih deželah.

Skythæ, Skuti, Skutje, ali Skutniki, in Skythia, Skutje, Skutija, Skutško ali Skutno.

(Dalje.)

Skutija unkraj Zimava je bila močno neznana; zató govorim tukaj koj od nekoliko znansih Skutije takraj Zimava. Med ljudstvi Skutije takraj Zimava so bili Massagetæ, to je, Mesojedi, mnogoštevilno in borovesto ljudstvo, ktero je unkraj reke Araksa Ise-donam nasproti stanovalo. Ko se je kak Mesojed močno postaral, so se sošli njegova žlahta in znanci, ga z ovcami in drugo živaljo vred zaklat in pojest, kar je pri njih za naj srečniji smert veljalo. Na mesó so bili torej Mesojedi zares volcje. Je kdo za boleznijo umerl, ga niso pojedli, ampak pokopali, in močno

jim je težko djalo, de ga niso mogli zaklati. Nič niso sejali, le od mesá, to je, od živine in rib so živeli in pa od mleka. Ki izmed njih niso mogli čed rediti, so se namest s kožami, le z ljubjem oblačili.

Zmed mnogih družih ljudstev so h Skutam spadali: Sakarauli Zagorali, Pasjani, Piskurji, Thysagetæ ali Tičojedi; ti zadnji so le od lova živeli, in Argipæi. Iz dežele ali okrajne Tičojedov so tekle štiri reke; Lykus Lika ali Luka, Oarus Var, Tanais Ton ali Don, in Syrgis ali Sirbis, Serbis, Serb. Imena téh rek kažejo, de so tudi Tičojedi slovanskiga rodú bili. Argipæi so bili od rojstva plešasti, s širokimi plošnatimi nosmi in dolzimi bradeljni. Ti so govorili svoj posebni jezik, in okoljni sosedje so jih za svete imeli. Do njih so evropejski Skutje, kateri so po opravkih popotvali, sedem tolmačev v sedmih različnih jezikih potrebovali.

Iz tega se vidi, de je azijska, kakor tudi evropejska Skutija obsegala več različnih narodov, med kterimi so nekteri tudi Slovani bili. Od Skutov so se bili Bolgari in Rusi dalje v Evropo priselili. Od Bolgarov pravijo, de so se bili okoli léta 230 pred Krist. rojstvom preselili iz azijske Soromadje na večerni kraj reke Ra ali Volge, od ktere so blezò tudi imé Volgari dobili.

Evropejska Skutija se je imenovalo, kar je bilo za Soromadjo proti severji ljudstev, kterih greški in rimski zgodovinarji niso vedili imenovati. Še daljniji ljudstva, od kterih so nekoliko slišali, so jim bili Nadborjane Hyperboræi. Kolikor dalje pa so ljudstva spoznavali, toliko dalje so Skute in ž njimi vred Nadborjane v popisovanjih pomikali.

Skutske réke so bile zraven zgorej imenovanih še: Ister, Porata, Prut ali po slovensko Prod, Tyras, Ter ali Dnester, Hypanis, Kuban in Borysthenes, Dneper ter Pantikapés Podkop. Med zadnjima dvema so stanovali Γιοργιοι Σκυθαι, to je poljodelski Skutje, kateri so bili tri dni hodá proti izhodu od Borysthena in so segali do Podkopa Pantikapés; proti severji pa skor in skor tako dalječ, kolikor se more po Borysthenu ali Borostenu nasproti v enajstih dneh pripeljati. Proti izhodu od poljodelskih Skutov so bili pastirski Skutje ali Čutje; tu ni bilo nič drevja zunaj v Hylæi. Ti pastirji ali čutje so imeli dežele ali okrajne, kar jo je v štirinajstih dneh moč preiti, do reke Gerrhus. Dalje čez to reko je bila dežela kraljevih Skutov; kterih je bilo naj več in so bili najsrečniji; vse druge so si svoje sužne mislili.

Med drugimi bogovi so Skutje posebno Apolina molili, in mu Oetasyrus, to je, Svetazir rekli, kakor so ga drugi Slovani Svetavid imenovali. Darovali so mu konja kot naj hitriši stvar naj hitrišimu bogu.

(Konec sledí.)

Razjasnjenje zastran Ljublj. licealne bukvarnice.

V 5. listu „Vedeža“ smo med družimi rečmi iz življenja rajnciga Matija Čopa, vodja c. k. licealne bukvarnice v Ljubljani, to le brali: „Čop je res vse bukve učilišne (licealne) knjižnice Ljubljanske lepo vredil, in veliko kazalo spisovati začel, ki zdej v malej izbi od bravnice na desno stoji. Dosti dela in truda mu je moralo zavdati (prizadjati).“ — Rajnki Čop ni bil tega déla nikdar izdélal. Le namenil se je bil licealno bukvarnico popisati, in to namembo je bil vikšimu poglavarstvu naznanil, in zraven tega tudi obljubil, de bo celo bukvarnico v red djalo, česar je bilo tudi že